

Framst.nr.24/1973.

FINANSUTSKOTTETS betänkande nr 16/1972-73 med anledning av Ålands landskapsstyrelses framställning till Ålands landsting med förslag till andra tillägg till ordinarie inkomst- och utgiftsstaten för landskapet Åland under år 1973.

Med anledning av nämnda framställning, varöver landstinget inbegär finansutskottets betänkande, får utskottet, som i ärendet hört talman Folke Woivalin, lantrådet Alarik Häggblom, vicetalman Olof Jansson, vägingenjören Anders Lindholm, planeringsinspektören Holger Östensson, rektor vid Ålands lantmannaskola, Rolf Carlsson och färjinspektören Göran Holmberg anföra följande:

Utskottet har i anslutning till framställningen behandlat följande finansomotioner:

Ltm Olof Salméns m.fl.finansomotion med förslag om att tilläggsanslaget i andra tillägget till landskapets ordinarie årsstat för år 1973 under 11 Ht.III:1, Bostadslån höjes från 600.000 mark till 1.000.000 mark (Mot.nr 21/1972-73), och

Ltm Erik Lundqvists m.fl.finansomotion om att i landskapets ordinarie årsstat för år 1973 under 8 Ht.I:13 upptages ett tilläggsanslag om 2.000 mark för understöd av konsumentupplysande verksamhet inom landskapet (Mot.nr 20/1972-73).

Motionerna beröres närmare nedan.

I anledning av framställningen har representanter för finansutskottet besökt Helsingfors och där sammanträffat med bl.a.generaldirektör Martti Niskala vid väg- och vattenbyggnadsstyrelsen.

Utskottet har inhämtat lagutskottets yttrande över i framställningen ingående förslag till ombildning av tjänster. Yttrandet bifogas betänkandet såsom bilaga.

Färjavgifter.

Genom en ändring av lagen om allmänna vägar i riket år 1963 gavs möjlighet att där uppbära avgifter på till landsväg ansluten frigående färja. Lagstadgandet förutsätter emellertid att förordnandet om avgiftsbeläggning sker genom särskild förordning. Någon sådan förordning har inte utfärdats, varför samtliga landsvägsfärjor i riket fortsättningsvis är avgiftsfria. I motiveringen till lagändringen anges att orsak till avgiftsbeläggning kan vara högre anskaffningskostnader och överlånga färjpass.

Såsom kriterium för avgiftsbeläggning skulle lagstadgandet förutsätta en prövning av den trafikerade ruttens längd samt färjans anskaffnings- och driftskostnader. Den trafikerade ruttens längd och farvattnens beskaffenhet kan dessutom ge anledning till en konstruktion,

som avviker från de normala landsvägsfärjornas vilket i sin tur påverkar kostnadssidan.

Den prövning av nämnda omständigheter vilka föranledde lagändringen i riket, vilken prövning slutligt skulle ske i samband med utfärdande av förordning i ämnet, har icke skett. Någon annan bedömning av frågan, huruvida m/s Kökar är att anse såsom en i lagen om allmänna vägar avsedd, avgift, underkastad landsvägsfärja eller inte, har icke skett annat än genom Ålandsdelegationens beslut. Såsom underlag för detta torde i första hand ^{ha} lagts jämförelser med förbindelsebåtar, närmast i Åbolands skärgård. Enligt finansutskottets uppfattning har presidentens ställningstagande i ärendet inför återremissen till Ålandsdelegationen grundat sig på en skälighetsprövning, icke huruvida m/s Kökar är att betrakta såsom en färja eller förbindelsebåt. Härför torde underlagsmaterialet icke varit tillräckligt.

Representanter för finansutskottet har vid sammankomst med företrädare för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i Helsingfors diskuterat problemställningarna. Från väg- och vattenbyggnadsstyrelsens sida framhölls, att någon förordning som skulle innebära avgiftsbeläggning av landsvägsfärjor i riket icke var aktuell. Svar på frågan huru en sådan förordning skulle utformas, d.v.s. om däri skulle anges allmänna grunder för avgiftsbeläggning eller endast vissa färjpass, kunde därför ej heller ges. Av samma orsak kunde representanterna för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen ej heller ange huruvida en färja, motsvarande m/s Kökar, i riket skulle avgiftsbeläggas under den tänkta situationen att en förordning om avgifter utfärdades. Enligt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen är i dag avgörande för huruvida en bilbärande färja är att anse såsom en landsvägsfärja och därmed avgiftsfri, enbart frågan om färjan och färjleden utgör en del av allmän landsväg och färjan anslutits därtill genom ett på i lagen om allmänna vägar angivna grunder och av vederbörande myndigheter fattat beslut. Finansutskottet anser frågan om m/s Kökars status oklar såtillvida att utredning saknas där-om huruvida färjleden Långnäs-Sottunga-Kökar enligt de av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen tillämpade kriterierna kan förklaras för allmän landsväg. Denna utredning borde enligt utskottets uppfattning ha förelegat. Finansutskottet har icke haft möjlighet att närmare utreda ärendet som för övrigt ankommer på landskapsstyrelsen att klarlägga. Oaktat sådan utredning nu icke föreligger har finansutskottet ansett att de införda avgifterna tillsvidare skulle kvarstå. På landskapsstyrelsen ankommer att klarlägga huruvida man med stöd av samma normer som väg- och vattenbyggnadsstyrelsen tillämpar, kan fatta beslut om att ifrågavarande färjleder förklaras för allmän

landsväg. Är detta fallet anser finansutskottet att avgifterna om-
delbart borde avlyftas. Resultatet torde landskapsstyrelsen ha möjlig-
het att meddela landstinget under kommande avslutningssession.

Avgifter på förbindelsebåtar uppbäres nu landskapet enligt samma
normer som i riket. Finansutskottet har förståelse för skärgårdsbor-
nas önskemål om avgifternas slopande. Utskottet anser emellertid att
ett beslut om avgifternas avlyftande på förbindelsebåtarna bör basera
sig på en kalkyl över kostnaderna.

Samtidigt som kostnaderna klarlägges bör utredas huruvida dessa,
med hänsyn till motsvarande förhållanden i riket, kan påföras ordina-
rie medel eller bör belasta landskapets enskilda medel. Finansutskot-
tet förväntar sig att landskapsstyrelsen till landstinget inkommer
med förslag i ärendet.

Ombildning av tjänster.

Angående framställningens förslag till ombildning av tjänster för-
anledda av ikraftträdandet av landskapslagen om landskapet Ålands
centrala ämbetsverk har finansutskottet begärt utlåtande av lagutskot-
tet.

Finansutskottet har i anledning därav konstaterat att klämförsla-
get beträffande tjänster och befattningar, som fortbestår med samma
benämning och enahanda uppgifter visserligen såsom sådant är riktigt
men icke förutsättes i de av landskapsstyrelsen åberopade lagarna.
Till denna del torde således icke fordras landstingets särskilda be-
slut, varför det första klämförslaget utelämnats. Finansutskottet för-
utsätter även att de av landskapsstyrelsen angivna rättelserna i
tjänsteförteckningen iakttages.

Konsumentupplysning.

Ltn Erik Lundqvists m.fl. finansmotion om höjning av anslaget under
8 Ht.I kap. 13 mom. i ordinarie årsstaten för 1973 med 2.000 mark för
understöd till konsumentupplysande verksamhet. (Mot.nr 20/1972-73).

Finansutskottet har konstaterat att anslaget under motsvarande mo-
ment i årsstaten för 1971 (8 Ht.I:12) enligt motiveringen skulle få
utnyttjas för understöd till konsumentupplysning. Anslaget var då
2.000 mark. I årsstaten för 1973 är anslagsbeloppet 5.000 mark. Enligt
uppgift har några understöd för konsumentupplysning icke beviljats.

Finansutskottet anser konsumentupplysningen vara en angelägen upp-
gift och utskottet har i princip omfattat motionärernas förslag om
att denna verksamhet borde stödjas även inom landskapet. Med beaktande
av att förenämnda anslag icke tills vidare utnyttjats för ändamålet
har finansutskottet icke ansett anledning att föreslå den av motionä-
rerna äskade höjningen. Utskottet förutsätter dock att landskapssty-
relsen förutsätter dock att landskapssty-

relsen tager frågan under prövning samt utreder under vilka former bidrag kan beviljas av redan upptaget anslag och huruvida en höjning av anslaget erfordras.

Utskottet har även inhämtat att den näringsstyrelse, som inrättats i riket den 1 april 1973 har till uppgift att bl.a. handlägga ärenden angående konsumentskydd och konsumentupplysning, varför man kan förvänta en ökad satsning i riket inom just dessa sektorer.

Detaljmotivering.

10 Ht.III:8. Jomala gård för uppförande av ny ladugård.

Utskottet har tagit närmare del av de motiveringar, som föranleder upptagande av tilläggsanslaget, som i detta avseende icke givit anledning till påminnelser.

I sammanhanget konstaterar utskottet rent allmänt att kalkylering och planering för de olika projekten och verksamheterna bör ske med nödig noggrannhet och omsorg så att tilläggsbudgetering icke skall behöva tillgripas annat än i undantagsfall. Likaså borde tilläggsanslag icke behöva äskas för ändamål som kunnat upptagas i den egentliga budgetframställningen. Förhållandet att så skett kan i vissa fall bero på oklara ansvarsfördelningar, varför utskottet förutsätter att den nya ämbetsverkslagen skall ge en klarare gränsdragning i fråga om ansvarsonrådena inom ämbetsverket.

11 Ht.I:3. Jorddispositions lån (r).

Inom jordbruksnäringen är åldersstrukturen bland de aktiva jordbrukarna sådan att ett uppenbart problem föreligger inför de kommande generationsväxlingarna. Det finnes därför skäl att undersöka huru åldersfördelningen inom jordbruket kommer att påverka behovet av kapital inom näringen för att denna skall kunna bibehållas på nuvarande nivå och i önskad omfattning.

11 Ht.III:1. Bostadslån (r).

Ltn Olof Salméns finansmotion om höjning av tilläggsanslaget från 600.000 mark till 1.000.000 mark. (Mot.nr 21/1972-73).

I motiveringen till regeringens proposition med förslag till första tillägg till statsförslaget under 1973 framhålls beträffande höjningen av anslaget för bostadslån: "Avsikten är att speciellt sträva till att brist på bostäder icke mera skulle ställa hinder för ny produktiv verksamhet inom utvecklingsområdena." Av motiveringen att

döma avses huvuddelen av tilläggsanslaget att utgivas inom utvecklingsområdena. Såsom i landskapsstyrelsens motivering framhålles är bostadsproduktionen även i landskapet av avgörande betydelse för den fortsatta utvecklingen. Utgående från detta torde det vara motiverat att åtminstone tillfälligt höja låneanslaget. Uppskattat belopp för att täcka årets behov har beräknats till 800.000 mark.

Under de senaste åren har betydande del av tillbudsstående lånemedel i landskapet använts för finansiering av våningshus i avsikt att snabbt få fram bostäder. Av allt att döma kommer dock efterfrågan på finansieringsmöjligheter för egna hem och annan marknära bostadsbebyggelse att öka. Så synes åtminstone utvecklingen annorstädes visa. Utskottet anser skäl föreligga att landskapsmyndigheterna mycket noga följer med utvecklingen i detta avseende så att bostadsproduktionen i landskapet på sikt icke felinriktas.

Mot bakgrunden av ovensagda och vad som framgår i landskapsstyrelsens motivering bör nu föreslaget tillägg utslutande disponeras för finansiering av egna hem och läghusbebyggelse i andra former. Det är enligt utskottets mening även riktigt att dessa former av bostadsbyggande i fortsättningen prioriteras. I fråga om finansieringen krävs ofta mindre kapital eller kontantinsats för egenhemsbostäder genom att bostadsbyggaren gör en egen arbetsinsats. Detta innebär även att byggnadsbranschen ansträngs mindre än vid större byggnadsprojekt.

Med hänvisning till det anförda får utskottet värdsamt föreslå

att Landstinget med stöd av 47 § landskapslagen om landskapet Ålands centrala ämbetsverk och 26 § landskapslagen om Ålands landskapsstyrelse måtte fatta beslut om

att sådan innehavare av ordinarie eller extra ordinarie tjänst eller befattning, vars tjänst eller befattning vid ikraftträdandet av landskapslagen om landskapet Ålands centrala ämbetsverk ombildas till ordinarie tjänst eller befattning med ny benämning men eljest med i princip enahanda kompetenskrav och arbetsuppgifter såsom

hittills, skulle, med avvikelse från vad om besättandet av landskapet Ålands ordinarie tjänster och fatta befattningar är särskilt stadgat, överföras till ordinarie innehavare av sådan ombildad tjänst eller fast befattning; samt

att Landstinget måtte godkänna landskapsstyrelsens förslag till andra tillägg till ordinarie inkomst- och utgiftsstaten för landskapet Åland under år 1973 med följande ändringar samt bemyndiga landskapsstyrelsen att upptaga för budgetens förverkligande erforderliga lån.

INKOMSTER.

Landskapsstyr. Finansutskottets
förslag förslag

6 Avdelningen.

I. Finansieringsinkomster.

Avräknings- och ränteinkomster samt lån.

1. Statsanslag för skattefinansiell utjämning:

a) förskott för år 1973	1.883.546	<u>2.083.546</u>
-------------------------------	-----------	------------------

Summa I kap. 1.883.546 2.083.546

Summa 6 Avdelningen 1.883.546 2.083.546

Summa inkomster mk	1.903.846	<u>2.103.846</u>
--------------------	-----------	------------------

UTGIFTER.

11 Huvudtiteln. Understödslån.

III. Särskilda anslag.

1. Bostadslån (reservationsanslag).....	600.000	<u>800.000</u>
---	---------	----------------

Summa III kap. 700.000 900.000

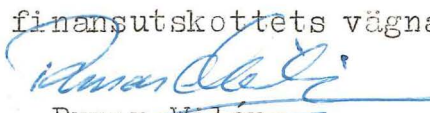
Summa 11 Huvudtiteln 1.000.000 1.200.000

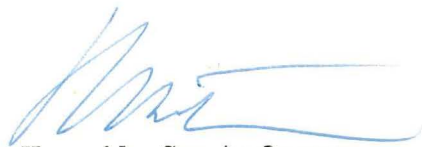
Summa utgifter mk	1.903.846	<u>2.103.846</u>
-------------------	-----------	------------------

-7-

riehamn, den 24 maj 1973.

På finansutskottets vägnar:

Runar Wilén
ordförande

./. Henrik Gustafsson
sekreterare.

Närvarande i utskottet: ordföranden Wilén, viceordföranden Elmer Jansson samt ledamöterna Friberg, Mattsson och Lundqvist.

Till Finansutskottet

från lagutskottet.

Finansutskottet har anhållit om utskottets utlåtande över landskapsstyrelsens i framställning nr 24/1973 framförda förslag till beslut om tjänsteombildningar. Med anledning härav har utskottet äran anföra följande:

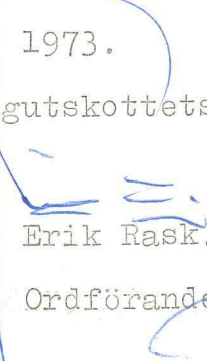
Enligt 5 § landskapslagen den 31.5.1929 angående utnämningsbrev för innehavare av landskapet Ålands tjänster och fasta befattningar samt om deras rätt att kvarstå i sin tjänst eller befattning ävensom skyldighet att därifrån avgå kan tjänsteinnehavare utan samtycke transporteras till annan tjänst eller fast befattning därest transporten föranledes av tjänstens omorganisation. Vid behandlingen av landskapsstyrelsens framställning med förslag till landskapslag om landskapet Ålands centrala ämbetsverk ansåg utskottet, att överföringen av tjänstemän från deras nuvarande tjänster till en ombildad tjänst borde ske genom ett uttryckligt stadgande i landskapslagen. Denna uppfattning omfattades likväl icke av Landstinget, som beslöt, att transporten kunde beslutas i samband med antagande av årsstat. Ett motsvarande stadgande ingår i 26 § landskapslagen om Ålands landskapsstyrelse (42/71).

Då det sålunda redan finnes förutsatt i sistnämnda landskapslag att det av landskapsstyrelsen föreslagna förfarandet kan komma i fråga och då landskapslagen om landskapet Ålands centrala ämbetsverk torde träda i kraft den 1 juni 1973, varigenom Landstingets lagstiftningsåtgärder i detta avseende täcker

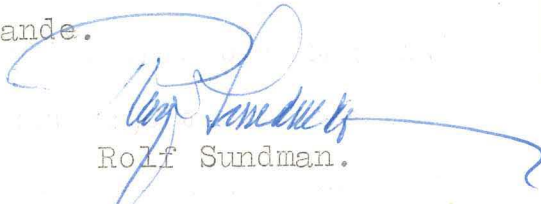
hela tjänstemannakåren, anser utskottet att det i detta sammanhang icke är nödigt att Landstinget besluter annat än att detta förfarande skall iakttagas beträffande tjänster och befattningar, som med avseende å benämning eller arbetsuppgifter till någon del skall förändras.

Mariehamn, den 15 maj 1973.

På lagutskottets vägnar:

Erik Rask.

Ordförande.

Rolf Sundman.

Sekreterare.

Till Lagutskottet

från finansutskottet.

Ålands landskapsstyrelses framställning till landstinget med förslag till andra tillägg till ordinarie årsstaten för år 1973 avses att av landstinget remitteras till finansutskottet den 14 maj 1973.

I framställningen föreslås, med stöd av 47 § landskapslagen om landskapet Ålands centrala ämbetsverk och 26 § landskapslagen om Ålands landskapsstyrelse, ombildning av tidigare tjänster till tjänster förutsatta i nämnda landskapslag om landskapets centrala ämbetsverk.

Med beaktande av att frågeställningarna om ombildning av tjänster berör ett område som ankommer på lagutskottet och att lagutskottet tidigare - bl.a. vid handläggningen av förslaget till sagda ämbetsverkslag - handlagt frågan, får finansutskottet inbegära lagutskottets utlåtande över landskapsstyrelsens i framställningen nämnda förslag till beslut om tjänsteombildningar.

Då en relativt begränsad tid står till buds för utskottens arbete under den nu pågående sessionen har finansutskottet ansett sig oförhindrat att redan i detta skede inbegära lagutskottets utlåtande. Mariehamn, den 11 maj 1973.

På finansutskottets vägnar:

Runar Wilén

ordförande

Henrik Gustafsson
sekreterare.